

Informačný list predmetu

Akademický rok 2024/2025

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FMK UCM
Kód predmetu	KJK/24bdMARK001/24
Názov predmetu	jazyková kultúra
Rozsah	2S
Počet kreditov	4
Vyučujúci	prof. PhDr. Hana Pravdová, PhD. (prednášajúci), PaedDr. Andrej Habiňák, PhD. (prednášajúci), Mgr. Dominika Čmehýlová Rašová, PhD. (prednášajúci)

Cieľ

Oboznámenie sa so základnými pojmami jazykovej kultúry orientovanej komunikačne, čo umožní absolventom získať primeranú orientáciu pri chápaní tzv. neuralgických miest v rámci všetkých jazykových rovin. Dôraz sa kladie na funkčnosť použitých výrazových prostriedkov a praktické ovládanie jazyka v kontexte masmediálnej komunikácie.

Podmienky na absolvovanie predmetu

Predpísaná účasť (max. 3 absencie). V prípade individuálneho študijného plánu je nutná minimálne 50-percentnú účasť na vyučovaní (Študijný poriadok UCM).

Naštudovanie Pravidiel slovenského pravopisu.

Prezentácia ústneho jazykového prejavu spamäti na vybraný jav z oblasti marketingu, reklamy, sloganov, spotov v trvaní 5 minút.

Záverečná písomná skúška, ktorú tvorí praktická a teoretická časť.

Praktická časť skúšky: ortografický test: Pravidlá slovenského pravopisu z r. 2000 al. 2013, kapitoly I. – VI., VIII. + kapitola Prehľad skloňovania a časovania + spisovná a nespisovná lexika + spisovné a nespisovné gramatické javy + tvorenie obyvateľských mien. Na tejto praktickej časti skúšky študent musí získať minimálne 70 % bodov. Teoretická časť skúšky: tri teoretické otázky – študent musí správne zodpovedať minimálne dve z nich. Na záverečnej písomnej skúške sa môže zúčastniť iba študent, ktorý splnil ostatné podmienky na absolvovanie predmetu.

Podmienkou absolvovania predmetu je úspešné absolvovanie ústnej skúšky.

Študent môže získať počas semestra na seminároch spolu 100 bodov.

Podmienkou pripustenia študenta k ústnej skúške je získanie minimálne 60 bodov za nasledujúce aktivity počas semestra:

- 10 bodov = účasť na seminároch (povolené sú max. 3 absencie, pri študentoch s IŠP max. 50% z celkového počtu seminárov),
- 30 bodov = úspešná prezentácia jazykového prejavu na seminári,
- 30 bodov = záverečný praktický test semestra,
- 30 bodov = ústna skúška/test z teórie.

Pre úspešné absolvovanie predmetu nesmie študent presiahnuť max. povolený počet absencií a musí získať minimálne 60 % bodov z každého testu + body za jazykový prejav. Tento súčet tvorí počet dosiahnutých bodov (percent) za celú disciplínu. Záverečná hodnotiacia stupnica zodpovedá §15 ŠP UCM:

A 1,0 výborne – vynikajúce výsledky len s minimálnymi chybami < 92-100 % >

B 1,5 veľmi dobre – nadpriemerné výsledky s menšími chybami < 83-91 % >

C 2,0 dobre – vcelku dobré, priemerné výsledky < 74-82 % >

D 2,5 uspokojivo – dobré výsledky, ale vyskytujú sa významné chyby < 65-73 % >

E 3,0 dostatočne – výsledky vyhovujú minimálnym kritériám < 56-64 % >

FX 4,0 nedostatočne – absolvovanie predmetu si vyžaduje vynaložiť ešte značné úsilie a množstvo práce zo strany študenta < 0-55 % >

Priebežné hodnotenie

Podmienkou absolvovania predmetu je úspešné absolvovanie ústnej skúšky.

Študent môže získať počas semestra na seminároch spolu 100 bodov.

Podmienkou pripustenia študenta k ústnej skúške je získanie minimálne 60 bodov za nasledujúce aktivity počas semestra:

- 20 bodov = účasť na seminároch (povolené sú max. 3 absencie, pri študentoch s IŠP max. 50% z celkového počtu seminárov),
- 40 bodov = priebežný test,
- 40 bodov = seminárna práca/prezentácia.

Záverečné hodnotenie

Záverečná hodnotiacia stupnica zodpovedá §15 ŠP UCM:

A 1,0 výborne – vynikajúce výsledky len s minimálnymi chybami < 92-100 % >

B 1,5 veľmi dobre – nadpriemerné výsledky s menšími chybami < 83-91 % >

C 2,0 dobre – vcelku dobré, priemerné výsledky < 74-82 % >

D 2,5 uspokojivo – dobré výsledky, ale vyskytujú sa významné chyby < 65-73 % >

E 3,0 dostatočne – výsledky vyhovujú minimálnym kritériám < 56-64 % >

FX 4,0 nedostatočne – absolvovanie predmetu si vyžaduje vynaložiť ešte značné úsilie a množstvo práce zo strany študenta < 0-55 % >

Výsledky vzdelávania

VEDOMOSTI: Študent nadobudne základné vedomosti zo synchronného a diachronného výskumu v jazykovede. Spozná aktuálny dorozumievací prostriedok našej spoločnosti v normatívnej i všednej podobe, ale prídje i na dejinné a geopolitické súvislosti, ktoré ho vytvárali, ba stále vytvárajú. Spozná štruktúru slovenského jazyka, vybrané kapitoly z jednotlivých jazykových rovín. Vie tieto poznatky aplikovať v písomnej i ústnej podobe v istej štandardizovanej forme. • ZRUČNOSTI: študent aplikuje teoretické poznatky pri práci na seminároch, kde realizuje vlastný odborný jazykový prejav, analyzuje množstvo iných jazykových prejavov a kriticky hodnotí silné a slabé stránky konkrétnych rečníkov. • KOMPETENCIE: študent si rozšíri komunikačné kompetencie (jazykové), zlepší si argumentačné schopnosti, naučí sa pracovať v kolektíve a kooperovať, rozvíja si prezentačné zručnosti, posilní si kreativitu, rozvíja si logické myslenie, zopakuje a rozšíri si ortografické, ortoepické, stylistické poznatky, ktoré vie aplikovať vo svojom prejave. • Na základe teoretických vedomostí a práce na prípadových štúdiách je študent schopný analyzovať aktuálnu situáciu na poli komunikačných aktivít konkrétnej spoločnosti, médií, osoby. • Rozvíja si analytické schopnosti, komunikačné a prezentačné zručnosti, schopnosť argumentácie.

Stručná osnova predmetu

1. Jazyková legislatíva. 2. Miesto jazykovej kultúry v kultúrnom kontexte. 3. Komunikácia – jej podstata a význam, zložky/vektory komunikácie. 4. Jazyk a reč. 5. Podstata nonverbálnej komunikácie. 6. Kodifikácia, norma, úzus. 7. Stratifikácia (rozvrstvenie) slovenčiny ako národného jazyka. 8. Neuralgické miesta v

súčasnej komunikácii vo zvukovej rovine 9. Gramatická stránka jazyka a jej dynamika. 10. Jazykové kontakty. Kritériá posudzovania cudzích výrazov. 11. Slovenčina a čeština, možnosti delimitácie týchto dvoch jazykov, minulosť a súčasnosť. 12. Princípy efektívnej komunikácie.

Sylabus predmetu

1. Jazyková legislatíva – zákon o slovenčine ako štátnom jazyku. Zákon o jazyku národnostných menšín. Praktické skúsenosti s ich uplatňovaním. Jazyková politika SR. Vstupný test z jazyka. 2. Miesto jazykovej kultúry v kultúrnom kontexte. Jazyková kultúra ako riadená činnosť a jazyková kultúra ako aktuálny stav v používaní jazyka. Kultivovanie jazyka ako hlavná náplň ďalších disciplín (ortoepia, rétorika, štylistika). Prístupy k hodnoteniu jazykovej kultúry. 3. Komunikácia – jej podstata a význam, zložky/vektory komunikácie. Základné pojmy a ich charakteristika (komunikačné funkcie, komunikačný zámer, komunikačná situácia, komunikačný plán, komunikačná kompetencia, komunikačná akomodácia, komunikačný konsenzus, typy komunikačných väzieb). 4. Jazyk a reč – základné vymedzenie pojmov, jazyk a reč ako podstata verbálnej komunikácie. Stručná ontogenéza jazyka. Stručná klasifikácia jazykov. Rozdiel medzi písomným a ústnym prejavom, medzi oficiálnym, polooficiálnym a neoficiálnym komunikátom. 5. Podstata nonverbálnej komunikácie. Pojmy a ich charakteristika (parajazykové prostriedky, extrajazykové prostriedky). Funkcie a aktuálne významy nonverbálnych prostriedkov. Osobitosti reči tela. 6. Kodifikácia, norma, úzus. Jazykové normy a ich kodifikácia. Rozdiel medzi normou a kodifikáciou. Vzťah normy a úzu. Základné kodifikačné príručky slovenčiny a ich zameranie. Interpretácia niektorých rozporných javov medzi kodifikáciou a reálnym úzom. 7. Stratifikácia (rozvrstvenie) slovenčiny ako národného jazyka. Vzťah národného jazyka a spisovného jazyka v súčasnej situácii na Slovensku. Bežný hovorený jazyk, štandard, subštandard, nárečové variety. Spisovný jazyk a nárečia. Slangizmy, argotizmy, profesionalizmy – ich základné znaky a odlišnosti; slangizmy – profesionalizmy, slangizmy a tzv. subštandardné slová. 8. Neuralgické miesta v súčasnej komunikácii vo zvukovej rovine (problematika mäkkého l', výslovnosť spoluhláskových skupín, extrémne zvyšovaná melódia na konci vety a i.). 9. Gramatická stránka jazyka a jej dynamika. Neuralgické miesta v morfolologickej rovine, problematika kodifikovaných a reálne fungujúcich variantov (typ Sone/Soni, záujemcovia/záujemci, klientok/klientiek a ďalšie). 10. Jazykové kontakty. Kritériá posudzovania cudzích výrazov. Preberanie slov z iných jazykov. Udomáčňovanie cudzích slov typu míting, surfing, autokemping, bungee-jumping. Rozdiel medzi anglicizmami a internacionalizmami. Latinizmy, grécizmy, germanizmy, galicizmy. Jazykové glokalizmy. Postoje používateľov slovenčiny k nim. 11. Slovenčina a čeština, možnosti delimitácie týchto dvoch jazykov, minulosť a súčasnosť. Ako hodnotiť používanie bohemizmov v súčasnej komunikácii. Jazykový purizmus, jeho hlavné znaky. Odlišná relevantnosť v historicky rozdielnych jazykových situáciách. Progresívne a negatívne dôsledky. 12. Princípy efektívnej komunikácie. Kooperatívny princíp. Zdvorilostný princíp. Princíp irónie. Komunikačné problémy. Komunikačné zlozvyky pri hovorení, počúvaní. Jazykový hedging.

Odporúčaná literatúra

Čmehýlová-Rašová, D., & Rysová, A. (2019). Lingvistické minimum k masmediálnym štúdiám. FMK UCM. <http://193.87.59.177/6/63/1333>

Čmehýlová-Rašová, D., & Rysová, A. (2020). Lingvistické minimum k masmediálnym štúdiám: Praktikum. FMK UCM.

Habiňák, A. (2019). Vybrané kapitoly z jazykovej kultúry pre študentov masmediálnej komunikácie: Úvod do lexikológie. FMK UCM.

Habiňák, A. (2020). Slovná zásoba v masmédiách: Teoretické východiská a prax. FMK UCM.

Habiňák, A. (2022). Jazykové kompetencie študentov v masmediálnom prostredí. FMK UCM.

Panasenko, N., & Greguš, L. (2022). Media text in the mirror of linguistics. Wolters Kluwer.